

Ord. Prof. Dr. S. T. Aygün

ORD. PROF. DR. SÜREYYA TAHSİN AYGÜN'ÜN HAYATI VE BİLİMSEL
ÇALIŞMALARI

Ferruh Dinçer*

The Life of Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün.

Giriş: Ord. Prof. Dr. S. T. Aygün, 9 aralık 1981 günü yatmakta olduğu Gölhane Askerî Tıp Akademisi Hastanesinde hayata gözlerini yumdu. 15 Aralık Salı günü A.Ü. Veteriner Fakültesinde düzenlenen cenaze töreninde yaptığım konuşmaya "Büyük bir bilim adamının öğrencisi ve son yıllarında Onunla sık sık görüşme mutluluğuna eren bir Veteriner Tarihçisi olarak Hocamızı, eserlerinden ve hakkında söylenip yazılanlardan örneklerle anmaya çabalayacağım", diyerek başlamıştım.

Bu makale aynı inanç ile, O'nun bilimsel çalışmalarını derinliğine incelemek isteyenlere bir olanak sağlamak amacı güdülerek

* Prof. Dr. A. Ü. Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Birimi, Ankara -Türkiye.

Ord. Prof. Dr. S. T. Aygün

ORD. PROF. DR. SÜREYYA TAHSİN AYGÜN'ÜN HAYATI VE BİLİMSEL
ÇALIŞMALARI

Ferruh Dinçer*

The Life of Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün.

Giriş: Ord. Prof. Dr. S. T. Aygün, 9 aralık 1981 günü yatmakta olduğu Gölhane Askeri Tıp Akademisi Hastanesinde hayata gözlerini yumdu. 15 Aralık Salı günü A.Ü. Veteriner Fakültesinde düzenlenen cenaze töreninde yaptığım konuşmaya "Büyük bir bilim adamının öğrencisi ve son yıllarında Onunla sık sık görüşme mutluluğuna eren bir Veteriner Tarihçisi olarak Hocamızı, eserlerinden ve hakkında söylenip yazılanlardan örneklerle anmaya çabalayacağum", diyerek başlamıştım.

Bu makale aynı inanç ile, O'nun bilimsel çalışmalarını derinliğine incelemek isteyenlere bir olanak sağlamak amacı güdülerek

* Prof. Dr. A. Ü. Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Birimi, Ankara -Türkiye.

hazırlanmıştır. 24.1.1979 tarihli A.Ü.Veteriner Fakültesi Fakülte Kurulunda oybirliği ile kabul edilen ve raportörlüğünü yaptığım gerekçe temel olarak Aygün hakkındaki belgeler, raporlar ve her türlü yayın bu çalışmanın kaynaklarını teşkil etmiştir.

Özgeçmişi:

Süreyya Tahsin Aygün 1895'de İstanbul'da doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini aynı ilde yaptıktan sonra Haydarpaşa'daki Askerî Veteriner Okuluna girmiş, 1910-14 yıllarında öğrenimini sürdürürken Birinci Dünya Savaşının çıkması üzerine zorunlu bir aradan sonra 1919-20'de okulu tamamlayarak veteriner hekim üsteğmen rütbesiyle orduya katılmıştır.

Kurtuluş Savaşında Ankara'da Serum ve Aşı Enstitüsünde uzman ve müdür olarak çalışmıştır.

10 Eylül 1924'de açılan sınavı kazanarak Almanya'ya gönderilmiş, Berlin Devlet Hıfzıssıhha Enstitüsü (Reichsgesundheitsamt)'da "bakteriyoloji, viroloji ve bulaşık hastalıklar" ihtisasını yapmış, 20 Mayıs 1926'da Berlin Yüksek Veteriner Okulunda doktorasını (Kıtaplar No: 1) vermiştir.

Konusundaki bilgileri genişletmek amacıyla Fransa'da Pasteur, Frankfurt'ta Experimentelle Therapi, Berlin'de Robert Koch Enstitülerinde, Viyana'da Mödling Serum Aşı Enstitüsünde çalışmış, bu arada birçok kurumu daha ziyaret etmiş, bilimsel incelemeler yapmıştır.

22 Ekim 1927'de yurda dönerek Etlik Askerî Bakteriyoloji Serum Aşı Enstitüsünde laboratuvar şefliği ve müdürlük yapmış ve ek olarak, Bakanlar Kurulu Kararıyla "Ziraat Vekâleti Fen Müşavirliği ve Etlik Merkez Laboratuvarı Şefliğinde" görev almıştır. Ayrıca ilk kuruluş tarihi olan 1933'den başlayarak çok uzun yıllar "Veteriner Sağlık Müşavere Heyeti ve Sağlık Şurası" üyesi ve başkanı olarak çalışmıştır.

Bu arada ordumuzun başarılı bir subayı olarak 30 Ağustos 1946'da Tuğgeneralliğe yükseltilmiştir. Daha sonra kendi isteği ile ve 9 Ağustos 1950 tarihli onay üzerine ordudan ayrılarak tüm yaşamını üniversiteye bağlamıştır.

1933 yılında açılan Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün bir fakültesi olarak Ankara'da öğretime başlayan Veteriner Fakültesi'nde, Milli Savunma Bakanlığı ve Bakanlar Kurulu Kararları ile verilen izin

üzerine başladığı çalışmalarını sürdürerek 22.12.1934'de doçent olmuş, 24 Temmuz 1937'de profesörlüğe ve 9 Ekim 1944 yılında da ordinaryüslüğe yükseltilmiştir. Üniversiteler yasası uyarınca 13 Temmuz 1965 günü emekliye ayrılmıştır.

1968'de Yüksek Sağlık Şurası üyeliğine seçilmiştir.

Ord. Prof. Aygün'ün bilimsel uğraşı emekliliği ile noktalanmamış, sürdürdüğü araştırmaları, yurt içinde ve dışında uyandırdığı ilgiyle bilimsel bir tartışma ortamı yaratmıştır. Böylece 1924'de Almanya'da uzmanlık ve doktora için başlattığı "bilimsel yaşamı" enerji ve güncelliğinden yitirmeksizin günümüze dek, açıkcası yarım yüzyılı aşan bir süreyi doldurarak uzanagelmıştır.

Evli olan Aygün, Almanca, İngilizce, Fransızca dillerini bilmekteydi.

Bilimsel Çalışmaları:

Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün 1923'de başlattığı yayım işlevini günümüze dek aralıksız sürdürmüştür. 1926'da basılan doktora tezi (Kitaplar No: 1) ile ders kitabı, bilimsel yapıt ve broşür olarak 18 yayımı vardır. Bunlar, konularına ait klasik bilgilerle birlikte basıldıkları yılların yeni gelişmelerini ve Aygün'ün orijinal çalışmalarının sonuçlarını, gözlem ve tartışmalarını kapsamaktadır. Bu içerikleri ile hem öğrenciler için birer ders kitabı olma hem de lisansüstü düzeydeki bilim adamlarına yardımcı başvuru ve kaynak kitaplar niteliğini taşımaktadırlar.

Bunlardan "Mikrobiyoloji Andıcı" (Kitap No 9) Yüksek Ziraat Enstitüsünün ilk (1 numaralı) "Talebe Ders Klavuzu"dur. Konuyu öz ve anlaşılır biçimde izleyen bu yapıt, Arapça-Farsca, yerine göre Latince ve diğer yabancı dillerdeki sözcük ve deyimlerin Türkçe karşılıkları ile yazılmış olması, böylece bilim dilinde de Türkçemizin zenginliğini yansıtması açısından ayrı bir değer taşımaktadır.

Aygün, 3 ayrı bölümde yazdığı "Bulaşık ve Salgın Hastalıklar Bilgisi" (Kitaplar No: 12,13,14) adlı ders kitaplarında da Türkçemizin sadeleştirilmesinden yana olmuş, Genel Bölüm'ün (Kitap No: 12) önsözünde (s. 6) bir bilgi deyimi yerine geçebilecek olan sözlerin Türkçe olarak yazıldığını, Türkçe olmayan yada bilim sözlüğünü tutmayan deyimlerin Arapçaları yerine uluslararası terimlerin üstün tutulduğunu belirterek "*İlmin ana yolları hiç bir mi*

değildir, tüm kültür insanların ortak malıdır ne var ki uluslararası bilgilerin yurttaki uygulamasına ulaşmak amacıyla yurt için çalışmak ve ulusal bir yurt bilgisi kurmak gereklidir” demiştir. Bu sözler Aygün'ün ulusal kültürümüze ne denli geniş bir açıdan bakarak bilimsel uğraşını sürdürdüğünün en açık belgesidir.

Aygün bir bilim adamında aranan alçak gönüllülük, arzu, heyecan ve amacı da bir başka yapıtında (Kitap 11, s. 5) “Her kitap gibi bunun da en iyi bir kitap olacağını düşünmem, ancak iyi bir istekle yazdığım için yurduma yararlı olmasını dilerim” sözleriyle dile getirmiştir.

Aygün, hayvanlardan sağlanan gıdalar ve bunlardan elde edilen ürünler ile bunların sağlık-kontrol ve teknolojileri üzerinde bilgiler veren yapıtı (Kitap 11) ile bu konuda zamanın büyük bir boşluğunu doldurmuş, ayrıca orijinal çalışmalarını da yansıtmıştır. Eserde, yerli sucuklarımız ve peynirlerimiz üzerinde kapsamlı bilgi verilmiş, ayrıca pastirmamızın gıda değeri, teknolojisi ve kontrolü bu konuda çalışan araştırmacıların da bilgileri aktarılarak işlenmiş, böylece yurdumuzun çok değerli bir protein kaynağının bilimsel yönü ile ortaya konulmasında bir ortam yaratmıştır. Benzeri olarak Türk yoğurdunun gıda değeri, muayene ve kontrol metotları yazıldıktan başka yoğurdu oluşturan mikroorganizmalar üzerinde yaptığı araştırmaları yayınlamış, ayrıca, yurdumuzda yoğurdun antibakteriyel etkisi üzerindeki ilk çalışmaları başlatmıştır.

Tüm evcil hayvanlarımızın amansız bir salgını olan ve insanlara da bulaşan şarbon (antraks) hastalığına karşı hazırladığı ve “*Türk Universal Antrax Aşısı*” (Kitaplar No: 2,5,8,10- Makaleler No: 50,51) adını verdiği aşı asker ve sivil kesimde 1928'den başlayarak 20 yılı aşkın bir süre ülkemizdeki tüm evcil hayvanlarda kullanılmıştır. Böylece bir yandan yabancı kaynaklı bir aşıya ödenecek döviz kaybını, öte yandan yüksek değerde biyolojik madde olan hayvansal protein kaynaklarının azalmasını önleyerek ulusal gelirimize pek büyük katkıda bulunmuştur. Bu nedenlerdir ki Aygün, hem Tarım hem de Milli Savunma Bakanlıklarınca maddî ve manevî takdirler almıştır (Liste 3).

Ülkemizde yüzyıllar boyu sığır varlığını yitiren sığır vebası üzerindeki araştırmaları sonucu Aygün'ün yaptığı “*Dayanıklı kuru sığır vebası aşısı*” (Makaleler No: 21,23,26,29) yurdumuzda savaş yılları sonrasında çok kısıtlı ekonomik ortamında yaygın bir biçimde kullanılarak sığır vebasının ortadan kaldırılmasında çok önemli bir rol

oynamıştır. Aşı, Tarım ve Savunma Bakanlıklarınca şekillendirilen uzmanlar kurulları tarafından laboratuvarda, o zaman İstanbul'da bulunan Yüksek Veteriner Okulun'da incelenmiş, Sivas'ta alan uygulamaları yapılmış ve sonuçlar rapor ve yayın halinde verilmiştir. O zamana dek yapılan aşuların ancak bir hafta, 10 gün dayanmasına karşın Aygün'ün bulduğu aşı uzun süre etkisini yitirmeden saklanabildiğinden stoklanmaya uygun, tümüyle zararsız, aşılarda portörlük bırakmayan, yüksek bağışıklık veren, kuru ve az hacimli olduğundan gerek yaz, gerekse soğuk kış günlerinde istenen yere kolayca gönderilebilen nitelikleri ile övülmüştür.

Ünlü bilgin Hofrat Dr. Gerlach "*Süreyya Tahsin'in Kuru Sığır Vebası Aşısının Kontrol Sonuçları*" adlı makalesinde* aşının tüm özelliklerini yinelemiştir. Sınayıcı, makalesinin sonuç ve karar bölümünde görüşlerini şöyle özetler: "3 gr. kuru aşı ile yaptığım deney sonu, aşılananlara yüksek öldürücü dozda virus verdiğim halde hepsi sağlam kaldılar. 16 aylık aşırı kullandığım halde iyi sonuç aldım. En yakın bir gelecekte tehlikesizliği ve yüksek etkisi nedeniyle aşının koruyucu olarak uygulanmasını önermede kendimi haklı görürürüm". Dr. Gerlach'ın bu makalesi "Office International des Epizooties, Tome VII, No: 3, p. 617-623, 1933" de Fransızcaya çevrilerek yeniden duyurulmuştur.

Aynı bilim adamı, adı geçen makalede "*Bu aşı ile birlikte Aygün'ün Türk Universal Antrax aşısını da kullandım ve iyi sonuçlar aldım, Her iki aşırı aynı zamanda iki hastalığa karşı kullanma olanağı büyük avantaj sağlar*" demekle tarafsız bir görüşle aşuların özelliklerini bilim dünyasına duyurmuştur.

Dr. Gerlach daha önceki bir duyurusunda** Aygün'ün sığır vebası aşısı üzerine yaptığı araştırma sonuçlarını yayımlayacağını bildirirken "*Aşının yakın bir gelecekte Anadolu'nun en fazla tehlikede bulunan hayvanlarına karşı koruyucu olarak talbik edilmesi mümkün olacaktır*" demekle aşıya karşı olan inancını göstermiştir.

Almanya'da Gıda Sağlığı ve Kontrolünün kurucusu ve Dünya Veterinerliğinin ünlü bilim adamı Geheimrat Prof. Dr. von Oster-tag'ın Türkiye'deki ziyaretinden bahsedilen referensta*** von Os-

* **H. Dr. Gerlach:** *Ergebnisse einer Nachprüfung der Rinderpest Trockenvaccine nach Süreyya Tahsin.* Wiener Tierarztl. Monatschr. (10): 325-348, 1933.

** **H. Dr. Gerlach:** *Tierseuchen und Tierseuchenbekämpfung in der Türkei.* Wiener Tierarztl. Monatschr., 20, (7-3): 204, 1933.

*** *Tierärztliche Rundschau*, XXX, (15): 263-264, 1934.

tertag'ın şu sözleri yer almıştır. “S. Aygün ilim tarihinde pek ender olmak üzere 2 büyük keşfe muvaffak olmuştur. Birincisi sığır vebası savaşında uygulanan ve uzun zaman dayanabilen koruyucu aşy hazırlamış olması, ikincisi de Antrax (şarbon)'a karşı tehlikesiz ve etkili ve tüm hayvan türlerine uygulanabilen aşı metodu bulmuş olmasıdır”.

Deutsche Allgemeine Zeitung, 13 Avril, 1934, No: 171'de Edeltraut Seuffert “Almanya'nın İlim Lideri Türkiye' de” başlıklı yazısında “Geheimrat von Ostertag konuşmasında Aygün'ün çalışmalarından bahsederken takdirlerini şu sözlerle bildirmiştir.” der. “2000 kilometre tutan hudutlardan sığır vebasının girmesini önlemeyi başarmak suretiyle takdirlerin üstünde yaptığı bu faaliyetle Türkiye aynı zamanda bütün Avrupa için geçerli büyük hizmetlerde bulunmuştur. Bu hizmeti bilhassa Türk Veterineri Dr. Süreyya Tahsin tarafından keşfedilen dayanıklı kuru sığır vebası aşısına borçludur”. Görüldüğü gibi Aygün'ün araştırmaları ve uygulama sonuçları dış ülkelerde de üstün bir ilgi görmüş, kişiliğine kazandırdığı övgü yanında, Genç Cumhuriyetimizin bilim savaşındaki başarısını da uluslara kanıtlamıştır.

Tektirnaklılara ve onlardan da insanlara geçen ve o zamanlar ölümle sonuçlanan bir hastalık olan Malleus (Ruam)'un erken ve emin teşhisinde kullanılan “Tablet Mallein” Aygün ve Prof. Beller ile birlikte hazırlanmış, deneylerde olumlu sonuç alındığından kurumlar tarafından yapılarak sahaya gönderilmiştir. (Kitap No: 4 Makaleler No: 28). Benzeri olarak “Tablet Tüberkülin” (Makale No: 46) ve tablet halinde parenteral kullanılan ilk aşı olarak da “Tablet Antrax Aşısı” (Makaleler No: 50) geliştirilmiştir.

Ülkemiz keçilerince her yıl büyük zararlar veren ve kimi kez % 90'a ulaşan ölümlere yol açan “Keçilerin salgın ciğer ağrısı” (Pleura pneumonia contagiosa caprac) üzerinde Kurtuluş Savaşımızda görevli olduğu Etlik Askeri Serum ve Aşı Enstitüsünde başladığı çalışmalarını Almanya'dan dönüşünden hemen sonra sürdürmüş, geniş kapsamlı, uzun ve azimli bir çalışma ile ulaştığı sonuçları yayımlamıştır. (Kitap No: 15, Makaleler 31,38,45,53).

Aygün, salgının etyolojisi üzerindeki araştırmalarını Almanya'da doktora konusu olan Pleura pneumenia contagiosa bovum'un etyolojisi (Kitap No: 1) konusundaki çalışmasından yararlanarak yürütmüş, etkenin Pleura pneumonia contagiosa bovum etkenine benzeyen, hemoglobini ve serumlu vasatlarda üreyebilen mikroplar grubuna benzediğini görmüş, adına hemoglobophilus pleuropneumonia contagiosa caprac (h.p.p.c.) adını vermiştir.

Aygün, daha sonra tespit ettiği bu etken ile yaptığı aşığı pratiğe sevk etmiştir.

Aygün'ün açtığı yoldan yürüyen ülkemiz araştırmacıları ile diğer ulusların bilim adamlarının yaptıkları çalışmalar sonu 1945'de bu gruptaki mikroplara "*pleuropneumonia benzeri mikroorganizmler*" adı verilmiştir. Aygün'ün yetiştirdiği elemanlar başta olmak üzere, bu aşının geliştirilmesini gerçekleştirmişlerdir. Böylece uluslararası ünde tiftiğimizi veren ve birçok yörede bugün de halkımızın gelir ve beslenme kaynağı olan keçi varlığımızın yitirilmesi önlenmiştir.

Ord. Prof. Süreyya Aygün, doku kültürleri üzerinde virus üretmek amacı ile başlattığı çalışmalarını uzun yıllar sürdürmüş ve bu konuda Ülkemizde ilk kez olarak yaptığı araştırma ve yayını ile (Makale No: 74) teknik ve gelişmeleri bilim yaşamımıza sunmuştur. Aygün'ün bu araştırmada kullandığı doku kültürü gıda ortamı kendi formülüdür. Bu orijinalitesi yanında, pahalı, külfetli ve bulaşma olasılığını her zaman taşıyan deney hayvanı (canlı koyun) yerine ekonomik bir tekniği laboratuvar araştırmalarına sokması büyük önem taşır. Aygün, koyun embriyosundan sağladığı deri ve akciğer dokuları ile tavuk embriyosunun corioallantoic zarını kullanmakla (bir koyun embriyonundan ortalama 400 doku kültürü hazırlanmış böylece 400 deney hayvanı yerine geçebilen bir materyal elde etmiştir. Aygün, bu araştırması ile koyun çiçek virusunun koyun üzerinde yapılan *invivo* titrajlarına paralel olarak *invitro* titrasyon metodunu da ortaya koymuş, virus çalışmalarında ve teşhisinde temel olan *neutralisation* testini doku kültürüne uygulamada başarı sağlamıştır. Doku kültürü üzerinde virusları saptayarak hazırladığı çiçek aşısı Ankara ve Konya' da binlerce hayvana başarı ile uygulanmıştır. (Kitap No: 17, Makale No: 74,75).

Aygün, 1953-1954 arası bir yıl süre ile Amerika'da görevli olduğu Cornell Üniversitesi Virus Araştırma Enstitüsündeki çalışmaları sırasında orijinal bilgilerini de eklediği "doku kültürleri yetiştirmek ve kültürler üzerinde virusları üretmek" metodlarını lisansüstü düzeydeki seminerleri ile öğretmiş, bu arada yaptığı çalışmaları sonu 7 ayrı virusu doku kültüründe yetiştirip üretmiştir. (Kitaplar No: 17).

Ord. Prof. Süreyya Aygün, bu çalışma ve yayınları ile gerek ülkemizde gerekse uluslararası alanda ilaçların, aşı ve serumlar ile çeşitli hastalık etkenlerinin hücre ve organlar üzerindeki etkilerinin

incelenmesinde hücre materyalinin en iyi deney maddesi olduğuna önemle dikkati çekmiştir. Bu araştırma metodu canlı hayvan deneyine oranla kullanışlı, ayrıca güçlü bir sonuca götüren yöntem olmuştur. Bu seçenek Aygün'ü "*Europaischen Unuion gegen den Missbrauch der Tiere*" (Hayvanlara Kötü Uygulamaya Karşı Avrupa Birliği) ve "*Internationalen Vereinigung gegen qualvolle Tierversuche*" (İşkence Veren Hayvan Deneylerine Karşı Olanlar Enternasyonal Derneği) ile temasa getirdi. Bu kanallar aracılığı ile Avrupa'nın birçok kentinde bilimsel konferanslar verdi. Böylece 1965'de emekli olarak ayrıldığı Üniversitenin dışında kesintisiz sürdürdüğü çalışma sonuçlarını bilim dünyasına duyurdu.

Aygün, hayvansal hücrelerin hayvan organizması için, insan hücrelerinin insan organizması için uygun olacağından giderek, genç, olgunlaşmamış homogen insan hücrelerinin umulmaz bir sağıtsal güce sahip oldukları sonucuna ulaştı. (Kitap No: 18).

Aygün'ün laboratuvarında özel yöntemleriyle hazırladığı insan hücre kültürü preparatları, çalışma arkadaşları tarafından insanlarda intravenöz ya da intramüsküler enjeksiyonlarla uygulanmış, bunların homolog ya da ilgili oldukları hücre bölgelerine ulaştıkları, hızlı bir üreme faaliyeti gösterip hastalıklı organın yapısını düzelterek bozulan, daha doğrusu yerine getirilemeyen fonksiyonları üslendikleri kanıtlanmıştır (Kitap No: 18) Dr. Med. Karl-Otto Heede'ye göre (Kitap No: 18, s., 7.8) "*Enjeksiyon Implantasyonu olarak adlandırılan bu metot, çoğu kez istenen biçimde gelişmeyen organ transplantasyonunun yerini başarı ile alabilecektir.*"

Aygün'ün laboratuvarında hazırladığı ve çalışma arkadaşları kanalıyla uygulanan hücre kültürü enjeksiyon tedavileri ile mongoloid çocukların ve LSD hastalıklarının sağıtıldıkları anlaşılmıştır. (Kitap No: 18, Makale No: 83).

Böylece Aygün tarafından geliştirilen hücre kültürü tedavisinin merkezî sinir sistemi hastalıklarında (örneğin schizofreni, multiple sklerose) kalp, böbrek, karaciğer ve dolaşım hastalıklarında, felçlerde, tümör ve benzeri olaylarda uygulanabileceği anlaşılmaktadır (Kitap No: 18).

Hayvan Hastalıkları üzerine başlattığı hücre kültürü araştırmalarını 40 yıldan beri aralıksız sürdürerek insan sağlığının da yararına sunan Ord. Prof. Aygün, böylece tıp tarihinde tüberküloz,

tetanoz ve kanser araştırmalarında unutulmaz örnekler veren hekim-veteriner kolleberasyonuna yirminci yüzyılın son yarısında enter-nasyonal anlamda bir yenisini eklemiştir.

Aygün, yayınlarından da izleneceği gibi, bilimsel araştırma ve sonuçlarını lisans ve lisansüstü düzeydeki öğretim ve eğitime anında aktarmış, bir yandan uygulamaya sunmuş, öte yandan halka ve hayvan yetiştiricisine de konferans ve yayınlar ile duyurabilmiştir. Böylece üniversitelerimizin, yasalarla kendilerine verilmiş “bilgi üretme ve bilimi yayma işlevini” uygulayan örnek bir bilim adamı olduğunu kanıtlamıştır.

Aygün’ün araştırma konularını yurt sorunlarından seçtiğinin en güzel örneklerinden biri de sivrisinek larvalarının balıklarla imhası yolunda yaptığı deneylerdir. Bu konudaki çalışmalarını 1944 yılında radyo konuşması ile kamuya duyurmuş, 1945’deki yayımları (Makaleler No: 57,58) ile de bilimsel tartışmaya sunmuştur. Sıtma savaşının yeniden gündemde olduğu ölkemizde 35 yıl önce ilk kez yayımlanmış ve pratik uygulaması yapılmış bu metodun günümüzde de ilgililerce salık verilmesi ilginçtir. Aygün, *Gambusia putruelis* adlı balıkları özel olanakları ile sağlamış, mezbaha yakınlarına kadar getirttiği dere kanallarında taze hayvan kanı ile besleyip üretmiş, binlerce döl veren bu balıkların sivrisinek larvalarını ve yumurtalamak üzere suya konan dişileri yedikçe, uygulama bölgesinde biyolojik yolla sıtmanın eradikasyonuna gidilebileceğini denemiştir. Günümüzde W.H.O. ve F.A.O. gibi uluslararası kuruluşlarca çevre sağlığı açısından insektisidlerin kullanılmasını kısıtlayıcı önlemlerin alınması yolundaki önerilerin yapıldığı göz önünde tutulunca Aygün’ün, II. Dünya Savaşının en dar ekonomik koşullarında uygulamaya çalıştığı ve öncülüğünü yaptığı bu metodun değerı daha bir anlam kazanmaktadır.

Aygün, aslında, bilimin verilerini tabana indirilmesi yanında halktan öğrendiklerini de bilime aktarmış olan ender araştırıcılardan biridir. “*Türk Köylüsünden Öğrendiklerim*” adlı yayınında (Makale No: 60) bunları duyuran Aygün’ün, Kurtuluş Savaşımızda yürürlükte olmayan yüzyıllardan beri yapageldikleri koyun çiçeğine karşı aşılama bilimsel ortamda oluşturarak Konya yöresinde binlerce koyu uygulamaları (Kitap No: 17, s. 151, 152) çok yönlü bir değer taşımadır. Aynı yoldan giderek uluslararası üne ulaşan Edward Jenkin ile Aygün’ün ulusal başarisında kaynak ve yöntem açısından ayr

lık bulunmadığı göz önünde tutulunca, olay, gerçek bir övgüyle değerlendirilebilecektir.

Bilim Adamı Yetiştiriciliği:

Aygün'ün bilim adamı yetiştiriciliği, akademik yaşamının ilk başarısı olan doktora ve uzmanlık eğitimini tamamlayıp yurda döndüğü günlerinde (1927) başlar. Dalındaki en yeni gelişmeleri ulusal sorunlarımızın çözümüne yönelik biçimde uygulamaya başladığı Etlik Askerî Serum ve Aşı Evinde, Kemal Cemil'in, malleus üzerindeki araştırmalarında ilk yöneticisi olmuş, onda gördüğü olağanüstü araştırma yeteneğinin, geniş olanakları bulunan bir kurumda gelişebileceğini sezinleyecek Paris'e, Enstitü Pasteur'e gönderilişinde etkin olmuştur. Kemal Cemil'in bu konudaki araştırmalarının uluslararası literatürdeki yerinde Aygün'ün destekleyici katkısı da unutulmamalıdır.

Aygün, 1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsünde "bilimsel yardımcı" olarak görev aldığı yıllarda Alman öğretim üyelerinin Türk öğrencilerine yaklaşımındaki ve yararının artmasındaki çabaları yanında, öğretici genç kadronun Alman bilim adamları ile koleberasyonunda köprü görevini yapmıştır. Böylece bir yandan uluslararası bilgi ve becerinin ulusumuzun genç kuşaklarına aktarılmasında, öte yandan ulusal sorun ve becerilerimizin de batı bilim ortamında tanınmasında önemli rol oynamıştır.

1934'de doçentliğinden başlayarak 1965'de emekliliğine kadar geçen 30 yılı aşkın üniversiter yaşamında ise bilimsel yönetici, enstitü direktörü ve kürsü başkanı olarak yüzü aşkın uzman, doktor, doçent ve profesör yetiştirmiştir. Bugün ülkemizde Bakteriyoloji ve Salgın Hastalıklar alanında halen araştırma yapan bilim adamı ve uzmanların çoğu Aygün'den feyz almışlardır.

Ord. Prof. S.T. Aygün, ulusal ve uluslararası alanda pek çok konferanslar vermiş, kongre, simpozyum ve seminere katılmış, aynı düzeyde dernek ve kamu kuruluşlarında görevler almış, bunların başkan ya da başkan yardımcılıklarında bulunmuştur. Araştırmalarının dış dünyada uyandırdığı ilgi ve güven, Aygün'ün ünlü dergilerin yazı kurullarına seçilmesini sağlamıştır. Tierärztliche Rundschau, Berliner und Münchener Tierärztliche Wochenschrift, Wiener Tierärztliche Monatschrift ve Macarca yayımlanan Allatevosi Közlöny bunlar arasındadır. Ayrıca günümüzde yalnız İngiltere'de değil tüm dün-

yada sosyal ve bilimsel alanda ilgi ile izlenen "Animal Defenders" adlı değride de "Vice Presidant" olarak bulunmuştur. Benzeri olarak çeşitli uluslararası kuruluşlarca verilen hizmet ve onur plakeleri almıştır.

Ülkemizde mikrobiyoloji alanında yaptığı hizmetlerinin bir anısı olarak Türk Mikrobiyoloji Derneği tarafından Aygün'e verilen plakelerin yanı sıra Türk Veteriner Hekimliğine hizmetlerinden ötürü ve yine Türkiye'de veteriner hekimlik öğretim ve eğitimine değerli hizmetleri nedeniyle verilen onur plakelerinin sahibi olmuştur. Kurtuluş Savaşımızdaki aktif hizmet ve yararlılıklarından ötürü "İstiklal Madalyası" alan Aygün, genç Cumhuriyetimizin ilk yıllarından başlayarak orduya ve Türk ulusuna yaptığı hizmetleri nedeniyle birçok kez maddi-manevî armağanlarla onurlandırılmıştır. (Liste 3). 15 Mayıs 1981 günü A.Ü. Veteriner Fakültesinde düzenlenen "Akademik Törende" Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı anısına hazırlanan "Hizmet ve Onur Plaketi" Aygün'e de verilmiştir.

Sonuç Olarak:

Ord. Prof. Dr. Süreyya. Tahsin Aygün, bilimsel yaşamında her biri ayrı değer taşıyan, içlerinde yepyeni bir çalışma ve buluş değerinde araştırmalar bulunan 18 kitap ve broşür ile 83 makale yayımlamıştır. Bunlar ders kitapları, orijinal yapıtları, konferanslar ve halk yayınları olmak üzere 3 bölümde toplanabilmektedir. Lisans düzeyde öğretici, lisansüstü düzeyde de birer kaynak olan bu yayınlar yalnız veteriner hekimlikte değil Türk mikrobiyoloji biliminde de zengin bir literatürün doğmasını sağlamıştır. Laboratuvarında yapılan araştırma sonuçlarını, epidemiyolojik incelemelerini, teşhis metotlarını içeren ve salt orijinalite gösteren yayımları ise Aygün'ün, bu alanda da yenilikler gösterebilen bir yeteneğe sahip olduğu kanıtlamıştır.

Ord. Prof. Aygün, eserlerinin hemen tümünde klasik bilgi yanında en yeni bilgileri de vermiş, araştırmalarından aktarmalarla kişisel gözlem ve düşüncelerini de ekleyerek tartışmalı bir yöntem izlemiştir. Bu nedenle eserleri günümüzde de kaynak olma özelliğini taşımaktadır.

Ord. Prof. Aygün, bilimsel araştırmalarında konularını, ulusumuzun sosyo-ekonomik yapısını göz önünde tutarak saptamış, materyal ve metotlarını özkaynaklarımızdan yararlanarak seçmiştir. Vardığı sonuçları, alan uygulamalarına aktarabilmiş, hayvan yetiştiricisine ve çiftçiye yönelik yayınları ile inandırıcı biçimde onlara yaklaşabilmiştir.

Bu nedenle, ülke sorunlarını bilimsel düzeyde araştırırken sonuç ve uygulamaları ile sosyal-kültürel ve ekonomik yaşamımızda yararlı olmayı başarabilmiştir.

Yabancı dildeki yayınları, konferansları, kongre ve simpozyumlardaki bildiri ile (liste 1-2) Türk bilim yaşamının uluslararası alana yansımada büyük katkıları olmuştur.

Gerçekten de tüm akademik yükseltmelerinde ve atanmalarında ilgililerce hazırlanan raporlarda *"ulusal bilimimizin kurulma ve yayılmasında ve yararlı, orijinal buluşları ile ekonomik kalkınmamızda olduğu gibi, uluslararası bilim yaşamında da belirlenmiş"* bir bilim adamı olarak nitelendirilmiştir.

Bir özdeyişle, Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün, 19 uncu yüzyılın anılarını 20 nci yüzyıla geçirebilen, Osmanlı Döneminin en acılı ve mutsuz yıllarını görerek en güç koşullar altında savaştan ve bize Cumhuriyetimizi armağan eden kurtarıcı kuşakla yaşayabilen, askerlik ve üniversite hayatını birlikte ve üstün başarılarıyla sürdürebilen, batı bilim anlayışını büyük bir ustalıkla ülkemize aktarabilen; ancak Türk bilim yaşamını da uluslararası düzeyde tanıtabilen çağımızın ve ulusumuzun ender örneklerinden biri olmuştur.

Yurt içi ve dışında aldığı sayısız ödüller, 18 kitap ve 83 bilimsel makale ile 100'ü aşkın bilim adamı O'nun geride bıraktıklarıdır. Bunlar Aygün'ün:

- . Bilimsel araştırma ve yayın yeteneğini,
- . Bilimi yayma ve bilim adamı yetiştiriciliğini,
- . Bağlı olduğu meslek ve bilim dalının ülkemizde yerleşmesi ve gelişmesi için verdiği uğraşını,
- . Mikrobiyoloji alanında ülkemizin uluslararası düzeyde tanınmasına yönelik hizmetlerini araştırıp değerlendirebilecek olanlara sunmuş engin bir kaynaktır.

İnanıyoruz ki Türk Veteriner Hekimliği ve bilim dünyası, yeri güçlkle doldurulabilecek bir üyesini yitirmenin acısını duymaktadır. Yurt içinden ve dünyanın dört bir yanından Bayan Aygün'e gönderilen birçok mektup bu inancı destekleyen somut örneklerdir.

Ord. Prof. Dr. S. T. Aygün'ün bilimsel yayınları, katıldığı ulusal ve uluslararası kongreler, aldığı takdimnameler ile çalışmalarımızda

yararlanılan belgelerden arşivimizde bulunanlar 6 liste halinde aşağıda gösterilmiştir.

(Liste 1.)

Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün Bilimsel Yayınları :

Bu liste daha önceki bir yayında* yer aldığından burada tekrarlanmamıştır. Adıgeçen yayında Aygün'ün "Kitap ve Bröşürleri" 17, "Makaleleri" 76 numara ile son bulmuştur. Aşağıda 18 numara ile yeni bir kitap künyesi verilmiş; makaleler 76'dan itibaren yeniden düzenlenip eklenmiştir.

K i t a p :

18. Die Human-Zellkultur-Therapie "Neue erfolgreiche Möglichkeiten zur Therapie des Mongolismus und anderer Krankheiten" M.L. Carp "Riant Parc" -Avenue Belmont 1, 1009 Pully-Lausanne-Schweiz, s. 94, 1977.

M a k a l e l e r :

76. The Propagation of Variolae ovinae Virus in Chick Embryonic Tissue Cultures and its Usefulness as a Vaccine Against This Disease. Arch. Exp. Med. IX., pp. 405- 441, 1955.
77. Die Gewebekultur als Ergänzung des Tierversuches. Wiener T. Monatschr. 51,65-70, 1964.
78. Doku ve Hücre Kültür Metotları, Biyoloji ve Hekimlikte Kullanılmış imkânları. Pendik Vet. Kont. Araş. Enst. Derg., 1, 1, 100-127, 1967.
79. The Application of the Cell, Tissue and Organ in Medical Research As an Alternative to Experiments on Laboratuvar Animals, 1968. Address Given At the Inaugural Meeting of the International Association Against Painfull Experiments on Animals. London, April, 1969, Animal Defenders, 180-191.
80. Cancer Research. With Tissue Culture Method. Preliminary Report. Bulletin 4. of IAAPPEA. 1971.

* N. Erk-F. Dinçer (1970): *Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi*: A. Ü. Vet. Fak. Yayınları No: 259, Ankara, s.: 61-68.

81. Possibilities of Applying Cell, Tissue and Organ Culture Techniques in Medical and Biological Research. Seminar on the Potential of Humane Non-Animal Research Techniques. Progress Without Pain. London, March 1973, (35-56).
82. Doku Hücre ve Organ Kültürleri, Bunların Tıp ve Biyolojide Kullanılışı, Dirim, XLIX, 367-369, 1974.
83. Doku Kültürünün (LSD) Lisergic Acid Diethylamid Tiryakiliğini Tedavide Uygulanması. Dirim, 52. (11): 483-485, 1977.

(Liste 2.)

Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün Katıldığı Ulusal ve Uluslararası Kongreler

1. Neue Untersuchungen über Lungenseuche (Beller ile). Natur-scher und Aerzte Kongress, Düsseldorf, 1927. (D.T.W. 35,6).
2. Über das Vorkommen des Geflügelenteritis in der Türkei. Welt-geflügel Kongress Berlin und Leipzig, 1936, Kongress bericht Band 11, set 94. 1936.
3. Pleuro-pneumonia contagiosa caprae Anatolica. 13. Inter-national Vct. Med. Kongress, Zürich-Interlacken. 1938.
4. Über Zoonosen in der Türkei. Zoonosen Kongress, Berlin 1936.
5. Brucella'nın Bakteriyolojisi. 21 Ekim 1946, 11. Türk Mikrobiyoloji Kongresi.
6. Şarbon Aşılı ve Korunma Çareleri. 22 Ekim 1946, 11. Türk Mikrobiyoloji Kongresi.
7. Research Work Conducted on the Diagnosis of Distomatosis by Allergy Reaction. İstanbul, International Pathologie Comparé Kongresi. V. Intern. Cong. Path. 467,1949.
8. Süt Sağlığı, Süt ve Süt Ürünleriyle Bulaşan Hastalıklar. 1949. III. Türk Mikrobiyoloji Kongresinde raportör olarak tebliğ.
9. Doku Kültürlerinde Virusların Üretilmesi ve Bu Metotla Aşı ve Antigen Hazırlanması. 1956. VII. Türk Mikrobiyoloji Kongresi.
10. Zoonose'lar. VII. Türk Mikrobiyoloji Kongresinde raportör.

(Liste 3)

Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün Milli Savunma ve Tarım Bakanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığından Aldığı Takdirnameler

1. Milli Müdafaa Vekâleti tarafından Etlik Askeri Bakteriyoloji ve Seroloji Müessesesindeki ilmi çalışmalar üzerine takdirname ve bir maaş tahsisatı nisbetinde ikramiye. 1.8.1928, 873/2630.
2. Mükâfat olarak 23.IX.1928 tarih ve 54687 nolu Genelkurmay Başkanlığı emriyle 401 lira.
3. Ziraat ve Milli Savunma Vekâletleri ve Genelkurmay Başkanlığı tarafından takdirname ve Ziraat Vekâleti tarafından ayrıca 3.6.1930'da 1000 lira ikramiye.
4. Milli Müdafaa Vekâleti 29 Kasım 1932 tarih ve 1201 sayılı Ordu Emirnamesi, 7, 8. 1932 ve 154, 155 numara ile yayımlanan takdirname.
5. Ziraat Vekâleti tarafından mükâfat olmak üzere 1000 lira ikramiye. No. 4850/225, 30.5.1933.
6. Ziraat Vekâleti tarafından mesaisine mükâfat olmak üzere 2000 lira 353/7011 No. ve 10.7.1933.
7. Milli Müdafaa Vekâleti tarafından 651 No. ve 16 Haziran 1934 tarihli takdirname.
8. Genelkurmay Başkanlığının 31237 sayılı ve 4 Nisan 1935 tarihli kararı ile takdirname.
9. Müdafai Milliye Vekâleti tarafından 10.9.1940 tarihli takdirname.

(Liste 4)

Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün Çalışmalarını Konu Alan Dış Yayınlar

1. Von Ostertag'ın Ankara'yı ziyaretinde S.T. Aygün tarafından verilen konferans ve Aygün'ün Antrax ve Sığır Vebası çalışmaları hakkında H. Rich'ter tarafından hazırlanan yazı. Tierärztliche Rundschau, 15 April 1934, Nr. 15, 265-266.
2. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün Bakteriyoloji Çalışmaları Konusunda. Exchange News Lebler, Vol. 2, No: 6, June 1962, pp. 1-2.

3. Prof. Dr. H.A. Oelkers'in Aygün'ün çalışması hakkındaki görüşleri. Information, April 1963, Nr. 9, p. 8.
4. H.J. Weichert'in Aygün'ün çalışmalarını da içeren yazısı ve S.T. Aygün'ün makalesi. Information, October 1963, Nr. 10. pp., 6-7.
5. Aygün'ün Mayıs 1964 Konferansı ile ilgili yazı. With Sword and Shield, November-December 1964, pp., 8-9.
6. S. Aygün'ün Hücre Kültürü Hakkında. Tierschutz-Nachrichten, 1965, s. 10.
7. Hücre Kültürü Metodu Hakkında. Hermann Forschepiepe, Zurich, 1965.
8. IAAPEA'nın kuruluşu, Prof. Aygün'ün hücre kültürü çalışması ve bu kültürde "talidomid" denemesi konusunda kısa bilgi ve Aygün'ün IAAPEA'nın Bilimsel direktörü olduğunu bildiren yazı. Compassion, Summer 1969, Vol. VI, No: 2, p. 6.
9. IAAPEA'nın S.T. Aygün konferansı, bununla ilgili yayın ve bunun İngiltere'de dency hayvanları ile araştırma yapan 600'ü aşkın laboratuvar ve kurum müdürüne gönderilişi ve bu konudaki gelişmeleriyle ilgili raporu.
10. Poznan (DDR)'da yapılan "Internationale Tierschutzkonferenz" da Aygün'ün hücre organ kültürü metoduna ilişkin atıf. Der Tierschützer, Nr. 2, 1970. s. 10.
11. Aygün'ün Avrupa Birliği Assamblesi Bilim ve Teknik Komisyonundaki konuşmasına (Roma, 3 Nisan 1970) ve metoduna ilişkin haber ve görüşler. Der Tierschützer. Nr. 4, 1970. s. 10-14.
12. Adı geçen konuşma ve Aygün'ün metodu Hakkında. Natur und mensch. Nr. 4, Juli 1970, s., 156-157.
13. Aygün ve Metodu Konusunda. 26 April 1972.
14. IAAPEA'nın Kopenhag (Danimarka) toplantısında Aygün Hakkında Forsogsdyrenos Vaern, Nr. 3, Spet-nov., 1972. p., 6.
15. Max Keller: S. Aygün'ün hücre kültürü üzerine. Medizinnalpolitische Rundschau, Heft: 5, Mai 1974, s. 9-10.
16. Mat. Keller. Aygün Hakkında. Der Tierschützer, Nr. 2, 1974. s. 18.

17. Prof. Dr. S.T. Aygün. Scientific Director of International Association Against Painful Experiments on Animals. *Androkles Bulletin* 9, 1975. s. 13.
18. Jon Evans: IAAPEA'nın çalışmaları ve Aygün Hakkında. *Androkles Bulletin* Nr. 2, 1975. s. 10-34.
19. Maria Anspach: S.T. Aygün'ün İnsan Hücre Tedavisi Üzerine. *Medizinalpolitische Rundschau*, Heft 6, 1976.
20. Prof. Aygün'ün Londra Konferansına Katılışı Hakkında. *Animals' Defender*, May-June 1977, pp. 38,46.
21. Aygün Hakkında *Antivivisection*, September, 1977. No: 109, p.9.
22. K.O. Heede: Prof. S. Aygün'ün insan hücre kültürü tedavisi çalışmaları, önemi üzerine. "Die Human. Zellkultur-Therapie" Lausanne 1977 adlı eserin girişi. s. 7-8.
23. Prof. Dr. S. Aygün Hakkında. *Gesundpolitische Umschau* Juni 1978, s. 149.
24. Transplantasyon ve Aygün'ün Doku-Hücre Kültürü üzerine. *Gesundpolitische Umschau*, Dezember, 1978, s. 299.
25. S.T. Aygün'ün "Die Human-Zellkultur-Therapie, 1977 -Lausanne" adlı yapıtı Hakkında. *EUMT. Information*, 15.4.1978, s. 7.
26. Max Keller: S.T. Aygün Hücre Kültürü Tedavisi Hkında
27. Dr. Barnard ile yapılan bir röportaj ve SAAPEA'nın cevabında Prof. Dr. Aygün'ün çalışması üzerine. *International Animal Action*, February 1978, p. 29.
28. Prof. Aygün'ün Avrupa Konseyi Assemblesi Bilim ve Teknik Komisyonundaki Konuşması, Hücre Kültürü Metod ve Tedavisi üzerine yayın. *Gesundpolitische Umschau*, Januar 1979, s. 20.
29. Aygün'ün "Talidomid" denemeleri Hakkında. *Ligue Française Contre la Vivisection*.
30. Doku Kültürü ve Hayvanların Korunmasındaki Rolü Üzerine Prof. Aygün'e yöneltilen soru ve cevaplar.
31. "Mongoloid Çocukların Talihsiz Ebeveynlerine iyi Haberler" başlıklı yazıda Aygün'ün "İnsan Hücre Kültürü Tedavisi" üzerindeki çalışmalarının duyurusu.

(Liste 5)

Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün Çalışmaları, Akademik Formasyonu, Hizmet ve Başarıları Konusunda İçte ve Dışta Önem Taşıyan Belgelerden Örnekler.

1. S.T. Aygün'ün Almanya'ya gönderilişine dek aldığı görevler, çalışma ve başarılarını gösterir belge. 2.5.1345 (1925) (Ash ve Yeni Türkçe Fotokopisi).
2. S.T. Aygün'ün Almanya'dan dönüşünde verdiği sınav ve başarı belgesi. 1927.
3. S.T. Aygün'ün Sığır Vebası Aşısındaki Başarısı üzerine Milli Müdafaa Vekili (Zekâî)'nin kutlama yazısı. 29.10.1932.
4. S.T. Aygün'ün sığır vebası ve antrax aşılarının hazırlanmasındaki başarıyı belgeleyen, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak'ın Türk Ordusuna tamimi. 18.6.1935.
5. Prof. S. Aygün'ün "İnönü Armağanı"na yedek üye seçildiği hakkında yazı. 26.5.1947.
6. Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün Amerika'daki çalışmalarını, başarısını ve 7 ayrı virüsü izole edişini gösterir belge. 12 Aralık 1953.
7. Ord. Prof. Dr. Aygün'e Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneğinden verilen madalya ile ilgili yazı. 2.5.1960.
8. Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'e verilen "Hollanda -Anti- Vivisection - Pieter Pijl" ödülüne ilişkin F.M.P.A.'nın President'i Jan Jacobs'un mektubu (5 Juillet 1964).
 a,b). Aygün'ün başarısını bildiren 30.5.1964 tarihli Fransızca belge ve buna ilişkin Lahcy Büyükelçisi Fuat Kepenek'in Dışişleri Bakanlığına mesajı. 4.6.1964.
 c,f). M.E. Bakanlığı, A.Ü. Rektörlüğü Veteriner Fakültesi Dekanlığının ödüle ilişkin yazıları.
9. "Human Education Society" President'i Dr. H. Lehnhoff'un Aygün'e mektubu. 3.2.1964.
10. S.T. Aygün'ün Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi'deki çalışmaları konusunda belgeler. 209.1965.
11. Aygün'ün Yüksek Sağlık Şurası Üyeliğine seçimine ait belge 14. Mayıs 1968.

12. Yüksek Sağlık Şurasının 29.1.1969 tarihli mektubu.
13. Yüksek Sağlık Şurası üyesi olarak Aygün'e "D.D.T'nin zararları ve bunların önlenmesi hakkında bir rapor hazırlamasına" ilişkin 23.2.1970 tarihli yazı. Bu raporun kamu kesimine aktarılışı için bkz. Cumhuriyet, 14 Mayıs 1970.
14. Laasphe Kültür Evi ve Sanatoryumu Başhekimi ve Direktörü Dr. Theo de la Camp'un Prof. Aygün'e mektubu. 19.6.1976 (Almanca ve Noterden tasdikli Türkçe örnek).
15. Çorum Milletvekili Dr. Yakup Çağlayan'ın 1977 yılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi Üzerinde T.B.M.M Bütçe Karma Komisyonunda yaptığı 9 Ocak 1977 pazar günü konuşma metninde Aygün ve çalışmaları konusunda görüşler.
16. Coalition Mondiale Pour L'Abolition de la Vivisection adlı Uluslararası Kuruluşun Genel Kurulunda oybirliği ile alınan Cenevre'de Hücre Kültürü Merkezi Kurulması kararı ve buna ilişkin olarak yapılan sözleşme ve cevap istemine ilişkin belge. 18 Ağustos 1978.
Bu önemli olaya makalemizde değinilmemiştir. Adı geçen sözleşmeden anlaşılacağı gibi merkezin tüm idaresi ve bilimsel yönetimi Prof. Aygün'e verilecek ve Aygün ve ailesinin tüm gereksinimleri karşılanacaktır. Prof. Aygün'ün "çalışmaları için ulusunda bir ortam bulabileceği inancı ile" bu sözleşmeyi cevaplamadığı anlaşılmıştır.
17. Prof. Aygün'ün çalışmalarının İngiltere Lordlar Kamarasında konu alınışına ilişkin 27 Ocak 1970 Salı tarihli Parlamento Bülteni tutanağı, bunun Türkçesi ve buna ilişkin IAAPEA'nın Genel Sekreterinin 16.7.1969 tarihli mektubu ile Parlemontodaki bu olaydan bahseden yayın.
18. Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün "Avrupa Konseyi Asamblesi - Bilim ve Teknoloji Komisyonu'nda 3 Nisan 1970 günü yaptığı konuşmaya ilişkin belge.
19. IAAPEA'nın 11-12 Eylül 1971 tarihli Basel (İsviçre)'deki Genel Asamble Raporu ve Aygün'ün Bilimsel Direktör seçildiğine ilişkin belge.

(Liste 6)

Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün Dergi-Gazete Haberleri Ödül, Diploma ve Hücre Kültürü Konusundaki Patentine İlişkin Belgeler

1. Tierärztliche Rundschau'nun Yayın Kurulu üyeliğini gösteren belge. 1939.
2. Macarca "Allotorvosi Közlöny'in Yayın Kurulu" üyeliği 1940.
3. Berliner und Münchener Tierärztliche Wochenschrift und Wiener Tierärztliche Monatschrift üyeliği 1944.
4. Animals' Defender adlı dergide Vice President olduğunu gösteren belge.
5. Aygün'ün, intravenöz ve intramusküler olarak kullanılan Hücre Kültürü preparatının İsviçre'den alınan 3700/78-3 numaralı patentine ilişkin uluslararası belge.
6. S.T. Aygün'ün istiklal Madalyası'nın 3173 numaralı belgesi.
7. Türkiye Verem Savaş Derneği Tarafından Aygün'e verilen "Gümüş Şeref Madalyası" belgesi.
8. Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'e verilen Ankara Üniversitesi Öğretim Üyeliği Onur Belgesi.
9. Aygün'e Hollanda'da 1964'de verilen "Pieter Pijl Ödülü" (Bkz. Liste 5, No: 8) ile takdim edilen diploma. 1.6.1964.
10. Ord. Prof. Dr. Süreyya Aygün'e Amsterdam'da verilen Plaket'in belgesi.
11. Aygün'ün sığır vebası aşısına ilişkin 31 Temmuz 1931 günlü "Hakimiyet-i Milliye" nin haberi.
12. Aygün'ün sığır vebasındaki çalışmasına ve önemine değinen Ulus gazetesinin 7 Ekim 1935 tarihli makalesi.
- 13., 14. Aygün'ün "Pieter Pijl" ödülünü duyuran Hollanda gazeteleri örnekleri.
15. Aygün'ün çalışma ve buluşları hakkında Yeni Gazete 28. Ekim 1964 tarihli nüsha.
16. Aygün'ün Kopenhag'daki incelemeleri konusunda gazete haberi.
17. Aygün hakkında Cihat Baban'ın Cumhuriyet 26.7.1971'deki makalesi.

18. Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün'ün Sağlık Şurasına verdiği "DDT" ile ilgili Rapor Hakkında Şükran Ketenci'nin Cumhuriyet 14. 5. 1970 tarihli haber makalesi.
19. Profesör S.T. Aygün'ün "Tedavide Yeni Bir Çığır: Organ Yenilenmesi" haberini ve Aygün'ün resmini taşıyan kapak düzeni ve iç yazıları ile Yankı Dergisi, Sayı: 428. Yıl: 1979.